

CAMDAN DÜŞME

YÜKSEKTEN DÜŞME

UZUN SÜRE MASABAŞINDA ÇALIŞMA

MOBBING, CİNSEL TACİZ VE SALDIRI

ZARARLI KİMYASALLAR

AĞIR YÜK KALDIRMA

UYKUSUZ ÇALIŞMA

PSİKOLOJİK BASKI

MAKİNE KAZALARI

HAVASIZ ORTAMLAR

UZUN SÜRE AYAKTA ÇALIŞMA

AŞIRI SES VE IŞIK

YÜKSEK BASINÇ

STRES

EVDE İŞTE ÇALIŞIYORUZ SAĞLIĞIMIZDAN OLMAK İSTEMİYORUZ!

KADIN
İŞÇİLERİN
İŞÇİ SAĞLIĞI
İŞ GÜVENLİĞİ
HAKLARI

Çalışırken Hastalanmak, Sakat Kalmak, Ölmek İstemiyoruz

Dünyada ve Türkiye’de sayısız örnek iş cinayetleri ve meslek hastalıklarının önemsiz gösterilmeye çalışıldığını, sıradanlaştırıldığını hatta üstü örtülerek karartıldığını gösteriyor. Patronların doymak bilmez kâr hırsı yüzünden iş cinayetleri, meslek hastalıkları örtbas edilirken devlet de bu duruma göz yumuyor, kayıtsız kalıyor. Sağlığımızı, hayatımızı, emeğimizi ve haklarımızı savunmak için biz işçiler bu tabloyu değiştirmeliyiz. Kendi sorunlarımıza kendimiz sahip çıkmalıyız.

İşçi Sağlığı İş Güvenliği Kadın Meclisi Var Çünkü

İş kazaları ve meslek hastalıkları bütün emekçilerin sorunu olmakla beraber biz kadın işçiler eril çalışma dünyası ve eril çalışma ortamları yüzünden daha fazla risk altındayız. Biz kadınlar hem evde hem işte çalışıyoruz. Hem evde hem işte çalışırken, çift mesai yaparken en çok sömürülen, en güvencesiz çalışan ve korunmasız kalanlar da yine bizleriz. Bu sorunlarımızla baş etmek için kadınlar olarak İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Kadın Meclisi'nde bir araya geldik. Kadınların sağlıksız, güvensiz ve güvencesiz çalıştırılmasına, çifte sömürünün derinleştirilmesine ve kadın emeğinin değersizleştirilmesine karşı herkesi dayanışmaya, örgütlenmeye ve birlikte mücadele etmeye çağırıyoruz.

ÇALIŞMA ACISI NEDİR BİLİYOR MUSUNUZ?

Çalışırken sağlığımızı hatta yaşamımızı kaybedebiliriz. Çünkü hayatımız, geleceğimiz maliyetlerden kaçmak için patronlar tarafından bilerek tehlikeye atılıyor. Canımız, sağlığımız, emeğimiz yağmalanıyor.

BİLİYOR MUSUNUZ?

Her yıl dünyada 270 Milyon iş kazası oluyor. 160 Milyon işçi meslek hastalığına yakalanıyor. Uzmanlara göre iş kazalarının yüzde 98'i, meslek hastalıklarının yüzde 100'ü önlenabilir. Bu nedenle iş kazalarına iş cinayeti deniyor.

2005 yılında, Bursa'da bir yatak fabrikasında çıkan yangında ikisi çocuk yaşta 5 kadın işçi yaşamını yitirmişti. Hiç bir iş güvenliği önlemi olmayan fabrikada "güvenlik" gerekçesiyle gece vardiyasında çalışan işçilerin üstüne fabrika kapısının kilitlendiği ortaya çıktı.

BİLİYOR MUSUNUZ?

Bu güne kadar işçi sınıfının mücadelesi sonucu kazanılmış olan haklarımız var. İş Kanunu, İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu, yasa ve yönetmelikler işverenleri işçilerin sağlık ve güvenliğinden birinci derecede sorumlu tutmaktadır.

BİLİYOR MUSUNUZ?

Her alanda olduğu gibi iş yerlerinde de kadınlar ve LGBT'ler* ayrımcılığa, cinsiyet eşitsizliğine maruz kalıyor. Erkek egemenliği çalışma hayatında da hakimdir. İş yerlerinde kadın işçilerin hakları daha fazla gasp ediliyor. Kadın işçilerin sağlığı ve güvenliği görmezden geliniyor. Kriz bahanesiyle ilk işten atılan kadın oluyor. Kayıtsız, güvencesiz işler kadınlara kaldığı gibi biz sustukça sağlığımız ve hayatımız risk altına giriyor.

Lezbiyen, gey, biseksüel,trans bireyler

BİLİYOR MUSUNUZ?

Kadınların iş hayatında kendilerine yer açabilmek için herkesten daha fazla çalışması ve sorun çıkartmaması bekleniyor. Hamilelik ve doğum yapma gibi kadın olmaktan kaynaklanan özelliklere sahip olan kadın işçiler, bu özgün şartlar nedeniyle yetersiz olmakla beraber, yasalar tarafından korunabiliyorlar. Dolayısıyla bu konuda bazı haklarımız var. Ama kadınların işyerlerinde daha yoğun bir biçimde karşılaştıkları ve onları zaman zaman çalışma yaşamının dışına itebilecek şiddetteki mobbing, cinsel taciz, cinsel sataşma, gece vardiyaları sırasında ve işten dönerken karşılaştıkları tecavüz gibi toplumsal cinsiyet kökenli saldırıları bertaraf edebilecek sistemli bir yasal koruma hala yok.

BİLİYOR MUSUNUZ?

Sağlıksız ve güvensiz koşullarda çalışmaya hayır demek için haklarımızı öğrenmeliyiz. Haklarımızı kullanmayız. Güçlü olmak için ise örgütlenmeli ve dayanışmalıyız.

Hamilelik ve Annelikten Dođan Haklarımız

Kadın işçiler gece vardiyalarında 7.5 saatten fazla çalıştırılmaz.

18 yaşını doldurmuş kadın çalışanların gece çalıştırılması durumunda uyulması gereken kurallar var. Gece çalışacak kadın işçi 7.5 saatten fazla çalıştırılmaz, gece vardiyasında çalışacak kadın işçinin sağlık muayenesi işe başlamadan iş yeri hekimi tarafından yapılmalıdır. Gece vardiyasında çalışan kadın işçilerin evlerine bırakılma hakkı var.

Hamile ve emziren kadınlar gece vardiyasında çalıştırılmaz.

Kadın çalışanın hamilelik ve emzirme dönemlerinde gerek anne gerekse bebeği korunmalıdır. Bu nedenle alınması gereken iş güvenliği önlemleri daha fazladır. Kimyasal maddelerin yoğunlukla kullanıldığı iş yerlerinde gebe ya da emziren kadın işçi kimyasallarla teması engellenmelidir.

Gebe çalışanın, ani darbelere, sarsıntıya, uzun süreli titreşime maruz kalacağı işlerde ve iş makinelerinde çalıştırılmaları yasaktır.

Gebe çalışanın çalıştığı yerdeki gürültü seviyesinin, en düşük maruziyet etkin değeri olan 80 dB(A) yı geçmemesi sağlanır. Eğer gürültü seviyesi düşürülemiyorsa çalışanın yeri değiştirilir.

Doğum izni 16 haftadır.

Anne adayları doğumlarına 8 hafta kalınca ve doğumdan sonra 8 hafta yasal olarak ücretli izne ayrılıyorlar. Doğuma üç hafta kalana kadar isterlerse ve doktor raporu ile onaylanırsa çalışmaya devam edip, kullanmadıkları beş haftayı doğum sonrasına aktarabiliyorlar. Kadın işçilere bir yaşından küçük çocuklarını emzirmeleri için günde toplam birbuçuk saat süt izni verilir. Bu sürenin hangi saatler arasında ve kaç bölünerek kullanılacağını işçi kendisi belirler. Bu süre günlük çalışma süresinden sayılır. Hamilelik süresince kadın işçiye periyodik kontroller için ücretli izin verilir.

Belediye sınırları dışındaki her türlü işyeri işverenleri ile belediye sınırları içinde olmakla beraber, posta değişim saatlerinde toplu taşıma araçları ile gidip gelme zorluğu bulunan işyeri işverenleri, gece postalarında çalıştıracakları kadın çalışanları, sağlayacakları uygun araçlarla ikametgâhlarına en yakın merkezden, işyerine götürüp getirmekle yükümlüdür.

PSIKOLOJİK ŞİDDET, YILDIRMA (MOBBİNG), CİNSEL TACİZ

Mobbing psikolojik şiddet, baskı, kuşatma, taciz, rahatsız etme veya sıkıntı vermek anlamlarına gelir. Mobbing yapılması; işçiye uzun süreli, sistematik olarak gerçekleştirilen yıldırma, psikolojik şiddet uygulanmasıdır. Patron, idari amir, usta ya da başka bir işçi tarafından yapılabilir. Fakat işyerlerinde kadına yönelik mobbing ve cinsel tacizde, o iş yerinde bulunan sınıfsal bazlı iktidar odaklarının yanı sıra toplumsal cinsiyet kaynaklı iktidar odaklarını da gözden kaçırmamak gerekiyor.

Taciz; ırk, etnik köken, din, cinsel tercih, cinsiyet ve kişisel özelliklere yönelik, kişi ya da kişileri küçük düşürücü, güç kullanımı içeren veya içermeyen her türlü görsel/sözel veya fiziksel davranış taciz tanımına girer.

Çünkü taciz ve mobbing suçtur. Biz kadın işçiler taciz ve mobbinge karşı sessiz kalmayarak hakkımızı aramalıyız. Yalnız değilsiniz. Taciz ve mobbinge uğradığınızda, sendikanıza, kadın örgütlerine başvurun!

TCK'nun 105. maddesinde; bir kimseyi cinsel amaçlı olarak taciz eden kişi hakkında mağdurun şikayeti üzerine üç aydan, iki yıla kadar hapis cezasına veya adli para cezasına hükmolunacağı, yazılıdır.

2005'te yürürlüğe giren TCK'nın 105'Maddesinin 2. fıkrasında yapılan düzenleme ile işyerinde gerçekleşen cinsel taciz eylemi hiyerarşiden ve güç eşitsizliğinden dolayı nüfuzu kötüye kullanmak kapsamında değerlendiriliyor ve aynı iş yerinde çalışmanın getirdiği rahatlıkta gözönünde bulundurularak cinsel tacize verilen ceza yarı oranında artırılıyor.

4857 Sayılı İş Kanununun 24. maddesi uyarınca İşçinin haklı nedenle fesih hakkı doğuyor" İşverenin, işçinin veya ailesi üyelerinden birinin şeref ve namusuna dokunacak, şekilde sözler söylemesi, davranışlarda bulunması" maddesi de aynı biçimde hem mobbing hem de cinsel taciz vakalarında, kullanılabilir bir madde. Fakat, bu tazminat hakkı doğururken, işçinin işten vazgeçmesini dayattığından kullanışlı olduğu söylenemez.

Biz kadınlar diyoruz ki;

Babalara da süt izni istiyoruz. Çünkü mevcut haklar yetersiz ve çoğu kadınlar aleyhine düzenlenmiştir. Haklarımızı genişletmek için sesimizi

Doğumdan önce ve doğumdan sonra yasal ücretli izin süresi artırılnmalı, doğum izinleri aktif izinler olmalıdır. Doğumdan sonra devredilemez ve aktif ebeveyn izni verilmelidir.

Hem evde, hem işte çalışıyoruz. Yıpranma payı, erken emeklilik istiyoruz.

Kadın işçiler iş yerlerinde cinsel taciz riskiyle yüz yüzedirler. Pek çok durumda cinsel taciz şikayeti için yönetime başvuran kadın işçi işten atılırken, tacizi yapan erkeğe hiç bir yaptırım uygulanmıyor. Böyle durumlarda patron tacizciyi koruyarak suç işliyor. Şiddet, cinsel taciz, cinsel sataşma, mobbing gibi suçlarda kadının beyanı esas alınmalı ve soruşturma süreci bu beyan üzerine hemen başlatılmalıdır. Bu tür durumlarda karşı taraf aksini ispat etmekle, yükümlüdür.

İş Kazası Geçirdim Ne Yapmalıyım ?

1. İşçinin sağlığı ile ilgili gerekli işlemler derhal yapılmalıdır (ilk yardım bilenlerce ilk yardım yapılmalı ve derhal 112 çağrılmalı, en kısa sürede hastaneye nakli sağlanmalı)

2. İş kazası bağlı olunan kolluk birimine (polis, jandarma) bildirilmeli, en geç altı ay içinde şikayette bulunulmalıdır

3. İşyeri tarafından kaza raporu düzenlenmelidir. İşyeri kaza raporunda iki adet tanık beyanı olmalıdır.

4. İş kazası kazadan üç gün içinde işveren tarafından SGK'ya bildirilir. SGK'ya bağlı müfettişler kaza mahalline gelerek olayın iş kazası olup olmadığını araştırır.

5. İşveren tarafından bildirim yapılmazsa, kaza geçiren işçi veya işçinin ölmesi halinde ailesi de bir dilekçe ile SGK'ya şikayette bulunabilir. Şikayet dilekçeleri SGK'ya verilirken evrak kayıt numarası mutlaka alınmalıdır.

İş Kazası Geçirdim Haklarım Nelerdir ?

İş kazası geçiren işçi, bu kaza neticesinde işgücünü kaybetmiş olabilir. Bunun yanı sıra iş kazası geçiren işçi bir uzvunu (el, kol, bacak) kaybetmiş veya ölmüş de olabilir. Bu halde işçi, iş kazası neticesinde bir hak kaybına uğramış olacak ve bu hak kaybının giderilmesi gerekecektir. Peki, iş kazası geçiren işçinin SGK tarafından sağlanan hakları nelerdir?

İş kazası halinde işçinin SGK tarafından sağlanan hakları şunlardır:

- 1.** Geçici iş göremezlik ödeneği verilmesi,
- 2.** Ölen işçinin hak sahiplerine ödenek bağlanması,
- 3.** Ölen işçi için cenaze ödeneği verilmesi,
- 4.** Gelir bağlanan kız çocuklarına evlenme ödeneği verilmesi.

İş Kazası Geçirdim İşverene Karşı Dava Açabilir miyim?

İş kazası geçiren işçi, işgücü kaybı oranı doğrultusunda maddi ve manevi tazminat davası açabilir. Bunun yanı sıra işçinin iş kazası neticesinde ölmesi halinde manevi tazminat davası da açılabilir. Ölen işçinin mirasçıları davayı açma hakkına sahiptir. Bu şekilde iş kazası sebebiyle uğranılan zarar maddi manevi olarak tazmin edilebilir.

Meslek hastalığı nedir? Nasıl tespit edilebilir?

Meslek hastalığı işyeri ortamında bulunan nedenlere bağlı olarak ya da işe bağlı nedenlerden meydana gelen hastalıkların ortak adıdır. İş yerimizde, işimizi yaparken, sağlığımızı tehlikeye atan maddelere maruz kaldığımızda ya da fiziksel risk etkenlerine maruz kaldığımızda meydana gelir.

Yıllar sonra ortaya çıktığı için meslek hastalıkları daha kolay gözden kaçırılabilir. Çalışırken hastalık belirtileri ortaya çıkmadığından riskler önemsenmeye-biliyor. Zamanla etkisi ortaya çıktığı için meslek hastalığına karşı uyanık olmalıyız. Çalışma koşullarımız ve iş yerinde soluduğumuz kimyasallar, benzen, toluen gibi çözücüler, silika, kum, asbest gibi öldürücü tozlar, maruz kaldığımız radyasyon ya da gürültü sinsi bir şekilde yavaş yavaş sağlığımızı elimizden alabilir.

Meslek Hastalığı Şüphesi Olan Sigortalı Nereye Başvurmalı?

İlinizde bulunan sosyal güvenlik il/ merkez müdürlüğüne başvurarak meslek hastalığı tespit işlemlerinizi başlatabilirsiniz. Meslek hastalığı iş yeri hekimi ya da sağlık sunucuları tarafından tespit edilerek, çalışan ya da emekli hasta (güvencesiz çalışmışsa sendikadan yardım alınmalıdır); tanı konmak üzere Meslek Hastalıkları Hastanelerine, Üniversite Hastanelerine ya da Eğitim ve Araştırma Hastanelerine sevk edilir. Bu hastanelerde tanı konur. Tanı konulan meslek hastalığı 10 gün içerisinde Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) İl Müdürlüğüne bildirilir.

2013 yılında iş cinayetlerinde

En az 55 çocuk işçi yaşamını yitirdi

En az 103 Kadın işçi yaşamını yitirdi

Toplamda en az 1235 işçi yaşamını

Çalışma düzenini sorgulayalım

Çalışanlar olarak çalışma yaşamımızda , çevremizde olup biteni sorgulamamız gerekiyor. Sağlığımızı, güvenliğimizi “nasıl olsa tehlikeye atmazlar” ya da “tehlikeye atmalarına devlet izin vermez” diyerek patronlara veya devlete havale edemeyiz. İş yerlerimizde ve çevremizde sağlık ve güvenlik şartlarının yerine getirilmesi için işçiler olarak ağırlığımızı koymalıyız. Haklarımızı öğrenmek, genişletmek hayatımıza, geleceğimize işçi dayanışması ile sahip çıkmak zorundayız. Aksi halde iş bulmak, işe girmek, çalışmak, ölümlerle randevulaşmak da olabilir.

Biz Kadınlar...

 Bedenimizin ve emeğimizin sömürülmesine hayır diyoruz.

 Çalışma yaşamındaki haklarımızı korumaya yönelik tüm yasaların toplumsal cinsiyet esası gözetilerek yeniden düzenlenmesini istiyoruz...

 Kadınları ve kadın meslek hastalıklarını kapsayan bir İşçi sağlığı ve İş Güvenliği Yasası İstiyoruz.

 Hamilelik ve doğumdan kaynaklanan haklar yetmez... İşyeri toplu sözleşmelerinde, işkolu ve ülke bazındaki çerçeve sözleşmelerde kadın meslek hastalıklarına dair maddeler konulmasını istiyoruz.

 İnsan onuruna yakışır bir şekilde güvenli ve sağlıklı bir işte çalışmak istiyoruz.

İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisi

www.guvenlicalisma.org / www.yanginkulesi.org

**Bir strafor fabrikasında
prese sıkılarak feci şekilde
can veren Satiye Gür'ün ve iş
cinayetlerinde yitirdiğimiz
canların anısına...**

İŞÇİ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİ

KADIN MECLİSİ